

Cena numeru

15 groszyRedakcja i Administracja
Kraków, Dunajewskiego 5.

Telefon Redakcji Nr. 396.

Telefon Administracji Nr. 310.

Adres telegr.: Naprzód Kraków.

NAPRZÓD

ORGAN POLSKIEJ PARTJI SOCJALISTYCZNEJ

Miesięcznie

3 zł. 50 gr.Zagranicą
miesięcznie **7 złotych**Tygodniowo
w Krakowie **80 groszy**Wychodzi codziennie o g. 6 rano
z wyjątkiem dni poświatoznych.

Konto PKO Kraków Nr. 400.670

Kaganiec oświaty

Zgodnie z wyznaczonym mu przez naturę i Ezopa powołaniem, p. Miklaszewski uparcie trzyma się osobliwego poglądu, że naczelnym zadaniem polskiego ministra oświaty jest nie rozwijanie, lecz zwijanie szkolnictwa w Małopolsce, wywalczonego stopniowo przez społeczeństwo polskie na austriackim rządzie zaborczym w niemałym trudzie przez pół wieku. To, cośmy zdobywali mozolnie i budowali o własnych siłach w latach niewoli, mamy utracić w niepodległej ojczyźnie za jednym zamachem pióra pewnego jegomościa, który przypadkiem został na chwilę ministrem oświaty, nie posiadając ku temu żadnych kwalifikacji teoretycznych, ani praktycznych.

W najbliższym czasie ma wprawdzie p. Miklaszewski zostać usunięty ze stanowiska ministra oświaty, na którym się już dostatecznie skompromitował, wszelako rekonstrukcja gabinetu p. Grabskiego przewleka się, a każdy dzień pozostawiania tego szkodnika w urzędzie przynosi szkolnictwu coraz to nowe, ciężkie, rujnujące ciosy.

Wskutek jego rozporządzeń szkolnictwu średniemu w Małopolsce grozi katastrofa. Po osławionem rozporządzeniu p. ministra oświaty Miklaszewskiego o redukcji sił nauczycielskich w kuratorjum okręgu krakowskiego, które to rozporządzenie dzięki interpelacji sejmowej naszych posłów zostało wstrzymane, wydał niszczyciel szkolnictwa p. Miklaszewski nowe rozporządzenie, które ma wejść w życie z nowym rokiem szkolnym, t. j. od września b. r.

Rozporządzenie to mówi o wstrzymaniu kreowania nowych oddziałów szkół średnich. Krótko, a węzłowato. A wynik tego rozporządzenia już obecnie daje się odczuwać u rodziców, którzy zapisują swe dzieci do pierwszej klasy gimnazjalnej. Wedle tego planu szkoły średnie muszą zatrzymać taką samą ilość klas, ile było w poprzednim roku szkolnym, a do klasy pierwszej może być przyjętych tylu uczniów, ilu ukończyło 8 klasę.

Doświadczenie uczy, że ósmą klasę kończy bardzo mały procent młodzieży, w stosunku do wstępujących do pierwszej klasy. I tak przeciętnie w jednym zakładzie dotąd uczęszczało do pierwszej klasy około 150 uczniów, rozmieszczonych w trzech oddziałach, a kończyło VIII klasę 20—40 uczniów. Obecnie więc zakłady szkół średnich będą w możności, wedle sławetnego rozporządzenia ministra Miklaszewskiego, przyjąć do pierwszej klasy o około 50—70 procent mniej uczniów, niż w ubiegłych latach.

Również rozporządzenie to stawia klauzulę dla repetentów. Według tej klauzuli, przyjąć można repetentów ponownie do tej samej klasy, o ile znajdzie się dla nich miejsce. Tak więc przy obecnych klasyfikacjach, gdzie około 20 procent młodzieży pozostaje w tej samej klasie, przypuszczalny 10 procent młodzieży będzie musiało z braku miejsca w szkole, oddać się próżniactwu lub piłce nożnej.

Wreszcie przypieczętowaniem tego rozporządzenia (Nr 4477/II/24) jest zastrzeżenie, aby przyjmowano do szkół średnich w pierwszym rzędzie dzieci funkcjonariuszy państwowych... a dopiero w razie miejsca dzieci rodziców innych stanów. Iście demokratyczne rozporządzenie. W państwie polskim, gdzie ludność płaci tak wysokie podatki, pojawia się tak potworne rozporządzenie i to specjalnie dla Małopolski, z której wyrosły kadry inteligencji polskiej. P. minister Miklaszewski nie uznaje w ostatnim punkcie swego rozporządzenia innych warstw społecznych. U niego szkoły są tylko dla funkcjonariuszów państwowych, robotnik, chłop, lub inteligent, nie urzędnik państwowy, nie ma prawa kształcenia swoich dzieci, a jeżeli się znajdzie miejsce dla niego, po obsadzeniu miejsc w szkole przez synów funkcjonariuszy państwowych, to ileż trzeba będzie protekcji, aby takie dziecko było wybrańcem losu p. Miklaszewskiego. Potworny ten ukaz niszczyciela szkolnictwa spotkał się z oburzeniem całego społeczeństwa w Małopolsce, a dlatego w Małopolsce, że p. Miklaszewski rozporządzenie to nadesłał podobno tylko do kuratorjum okręgu szkolnego krakowskiego.

Obecnie odbywają się wpisy do pierwszej klasy. Rodzice zrozpaczeni chodzą od zakładu do zakładu, gdyż dyrektorzy bezradni wskutek drakońskiego ukazu p. Miklaszewskiego, mając mało wakujących miejsc w I. klasie, odmawiają przyjęcia młodzieży do szkół średnich. Lament, płacz, gorycz matek i ojców, oto skutki osławionego rozporządzenia. Protekcja robi swoje, a syn robotnika, chłopca i biednego inteligenta, mimo uzdolnienia, nawet mimo wybitnego talentu, będzie miał zamkniętą drogę do dalszego kształcenia...

Z przedstawionych powyżej faktów, oraz z postąpienia p. Miklaszewskiego wobec Akademii handlowej w Krakowie widzimy, że on jest wrogiem szkolnictwa w Małopolsce i niszczycielem tego najwyżej w Polsce rozwiniętego ustroju szkolnego.

P. Miklaszewski „nieś przed narodem oświaty kaganiec” rozumie widocznie tak: „o-

świacie narodowej nakładać kaganiec”. Tak osobliwego ministra oświaty nie miała jeszcze Polska i spodziewamy się, że niedługo ten niszczyciel szkolnictwa odda swoją tekę człowiekowi, który należycie pokieruje rozwojem szkolnictwa, tą podstawą bytu niepodległej Polski.

Towarzysze! Towarzystki!
Robotnicy miejscy i robotnicy rolni!
Pamiętajcie o dniu
13 LIPCA!

Organizujcie w tym dniu propagandę na rzecz PPS. — Zwołujcie w tym dniu zjazdy powiatowe PPS.

Pr. III. 81-24-2. Sąd okręgowy karny, jako prawnik w Krakowie, orzekł na wniosek Prokuratury po myśli § 493 p. k.: I. Treść zamieszczonych w numerze 138 periodycznego czasopisma drukowego: „Naprzód” z daty Kraków dnia 20 czerwca 1924 artykułów z napisami: 1) „KRZEWICIELE BEZPRAWIA”, w ustępie od słów: „Pomimo wymownych lekcji” do słów: „usług prokuratorskich i szpicelowskich”. 2) „TAJEMNICE POLICJI”, w ustępie od słów: „Widać, że pan nie zna”, do słów: „na głowie prawdziwego indjanina” zawiera przedmiotową istotę ad 1) zbrodni z § 65 a) u. k., ad 2) występu z § 491 i art. V. ust. z 17 grudnia 1862 L. 8 d. p. p. II. Zakazuje się dalszego rozszerzania inkryminowanych ustępów powyższych artykułów, albowiem: w inkryminowanym ustępie artykułu ad 1) autor usiłuje wznieść pogardę i nienawiść przeciw administracji państwa. Treść ustępu tego zawiera zatem znamiona zbrodni z § 65 a) u. k. — W inkryminowanym zaś ustępie artykułu ad 2) autor usiłuje wystawić policję państwową polską na publiczne pośmiewisko, zawiera zatem znamiona występu z § 491 u. k. i art. V ust. z 17/XII 1862 Nr. 8 dz. p. p. Równocześnie poleca się Redakcji czasopisma „Naprzód”, aby tę uchwałę w najbliższym numerze czasopisma na pierwszej stronie pod rygorem § 20 ust. pras. bezpłatnie zamieściła. Sąd okręgowy karny, Senat III. Kraków, dnia 23 czerwca 1924. Pelz.

Czas odnowić przedpłatę na lipiec

Towarzysze! Nie zwlekajcie ze zakupywaniem bonów złotych na własną piekarnię!

Moralność w polityce

Na tie zjazdu w Chequers

Dyplomacja jako sztuka nigdy nie cieszyła się wielkim szacunkiem. Zaletą dyplomaty starej szkoły była umiejętność podejścia, oszukania przeciwnika; zawierano umowy dla chwilowej wygody, nie mając zamiaru ich dotrzymać; w razie potrzeby zasłanianie się „świętym egoizmem“ (Włochy w r. 1915) albo po prostu mówiono, że nowy król nie jest związany podpisem swego poprzednika (Rumunja po śmierci Karola I). Koła zawodowe wiedziały, co o nich sądzi opinia publiczna; we wszystkich językach słowo „dyplomata“ wymawiano z mało pochlebnymi dodatkami.

Gdy w r. 1919 zebrał się kongres w Wersalu, pierwszą jego rzeczą było — w myśl intencji prezydenta Wilsona — potępić dotychczasowy system tajnej dyplomacji tj. rządzenia narodami w cichoci gabinetów i na podstawie tajnych umów. Proklamowano demokratyzację dyplomacji przez ogłoszenie jej metod w przyszłości za jawne. Jak wszystko w postępowaniu Wilsona, tak i ta teoria była daleką od praktycznego wykonania. Sam on przyczynił się do złamania głoszonych przez siebie zasad, dopuszczając do tego, że w Wersalu powstała wielka rada trzech (Wilson, Clemenceau, Lloyd George), powstała rada sprzymierzonych i zaprzyjaźnionych mocarstw, powstała rada ambasadorów, a wszystkie te rady radziły w tajemnicy przed opinią publiczną, karmiąc ją jak w starych czasach komunikatami urzędowymi i półurzędowymi.

Trochę światła do tych mroków rzuciły konferencje, które głównie z inicjatywy Lloyda Georgea odbywały się w latach 1920—1922. Nie należy wprawdzie sądzić, aby na tych konferencjach, na ich posiedzeniach publicznych mówiono coś ponad to, co przedtem w drodze not od gabinetu do gabinetu za pośrednictwem ambasadorów zostało ułożone; konferencje były tylko dzwonem ogłaszającym rzeczy już ułożone i postanowione, ale w każdym razie finalne obrady odbywały się pod kontrolą publiczną reprezentowaną przez dziennikarzy i bodaj utrzymywały fikcję, że narody biorą udział w stanowieniu o swym losie.

Inaczej nie mogło być wobec tego, że mimo przejęcia starych państw z formy monarchicznej na republikańską i mimo powstania kilku nowych republik dyplomacja pozostała echem, ściśle zamkniętym kółkiem, do którego dopuszczono wprawdzie ludzi i z poza arystokracji, ale tylko na reprezentatywne stanowiska, podczas gdy tradycyjna metoda pracy pozostała dawna, wykonywana przez potężną biurokrację. Najlepszym tego przykładem są Niemcy, gdzie kanclerzami, ministrami, ambasadorami mianowano profesorów, kupców, fabrykantów, ale robotę wykonywali starzy Geheimrät i dyrektorzy departamentów, wobec których i Scheidemann i Wirth i Cuno byli zupełnie bezsilni.

Ody w Anglii doszła do władzy partja robotnicza a obecnie we Francji radykałi popierani przez socjalistów, stało się widocznym, że nastąpi zmiana w ustosunkowaniu się obu państw i w ich stosunku do Niemiec. Zarówno Mac Donald jak i Herriot kilkakrotnie oświadczyli, że, nie ustępując z przysługujących im państwu praw, zamierzają stosować wobec Niemiec inne metody, aniżeli stosowali Poincare i Baldwin. Warunkiem, od którego Mac Donald i Herriot uczynili zawisłym zmianę swego stanowiska, było żądanie, aby w Niemczech zaistniała polityka demokratyczna, polityka sprzeciwu żądaniom imperjalistów-militarystów z prawicy, polityka uczciwego przyjęcia i wykonania orzeczenia międzynarodowej komisji rzeczoznawców. Obaj premierzy kilkakrotnie oświadczyli, że celem ich polityki jest poparcie demokracji w Niemczech i przyjęcie Niemiec do Ligi narodów, co oznaczałoby zniesienie zawieszzonego nad nimi od r. 1919 odosobnienia.

Jak premierzy przystąpili do zrealizowania swych oświadczeń? Przedewszystkiem trzeba podkreślić, że Mac Donald i Herriot, obaj ludzie niewątpliwie demokratycznych a nawet skrajniejszych zapatrywań, są przedewszystkiem Anglikiem względnie Francuzem, piastującym stanowisko urzędowe, które pociąga za sobą zobowiązanie działania przedewszystkiem w interesie swego kraju. Ścisłej mówiąc: Mac Donald i Herriot chcą niewątpliwie uregulować kwestję reparacyjną, to główne źródło niepokoju, w jakim żyje od 5 lat

Europa; chcą też poczynić Niemcom pewne taktyczne udogodnienia, ale nie chcą i nie mogą zrezygnować z tego, co im traktaty przyznają, chcą i mogą najwyżej łagodniej prawa swe egzekwować. Dla przeprowadzenia tego celu konieczną jest w pierwszym rzędzie współpraca Francji z Anglią, współpraca uniemożliwiona dotąd jednostronnie i przez rząd konserwatywny Baldwina za nielegalne uznanie zarządzeniami Poincarego. Dla osiągnięcia tej współpracy, dla stworzenia umożliwiających ją warunków odbył się 22 b. m. zjazd obu premierów w Chequers, w zamku będącym letnią rezydencją każdorazowego premiera Anglii.

Zjazd w Chequers nie zmienił nic w dotychczasowej metodzie podtrzymywania tajnej dyplomacji, a mimo to ma wielkie znaczenie z powodu jednego zwrotu użytego w komunikacie urzędowym, zwrotu nie będącego frazesem w ustach takich ludzi jak Mac Donald i Herriot. Zwrot ten mówi o „zawarciu paktu moralnego o trwałem współdziałaniu obu krajów“. Dla znających metody pracy dyplomacji europejskiej przed- i powojennej zwrot ten jest zupełną nowością, gdyż moralność była w bagażu dyplomatów najlżejszym ciężarem. Tam, gdzie jeden dyplomata przeszedł do historii z nazwą „ojca kłamstwa“ (Ignatiew), a drugi jako głosiciel zasady „siła przed prawem“ (Bismark), dla moralności nie było miejsca. Można było mówić w związku z dyplomacją o kunszcie, o większej (często mniejszej) dozie dobrej woli, ale w każdym razie nie o moralności pojmowanej po fili-

stersku tj. jako o obowiązku — odnośnie do polityki — poszanowania prawa cudzego poza ciasną granicą nakreśloną prawami pisanymi i umowami o stemplu międzynarodowym.

Poważną troską Francji, która skłaniała ją do znanego postępowania wobec swych sprzymierzeńców i wobec swego byłego wroga, była kwestja bezpieczeństwa. Wiadomo przecież, że Francja żyje pod ciągłym strachem rewanżu niemieckiego, ostatecznego rozegrania kilkunastowiecznej walki między obu narodami. A w tej spodziewanej walce szanse francuskie są gorsze, ileż — co otwarcie powiedział Clemenceau — Niemców jest obecnie 25 milionów więcej niż Francuzów, a za 50 lat będzie ich trzy razy tyle. Ponieważ gwarancji bezpieczeństwa nie chciały dać ani Ameryka ani za jej przykładem Anglia, uważała Francja za konieczne tak działać, aby Niemcy były jak najbardziej i jak najdłużej osłabione tak, aby widmo rewanżu odsunąć na jak najdalszą metę.

Teraz troska o bezpieczeństwo znikła. Jeżeli Herriot, najbardziej w tej sprawie zainteresowany, powiada, że „Francja pragnie powrócić do dawnej polityki międzynarodowej“, znaczy to, że zaniecha akcji na własną rękę i nie powtórzy eksperymentu w rodzaju okupacji zagłębia Ruhry. Jeżeli komunikaty powiadają, że zapowiedź przyjazdu obu premierów na posiedzenie Ligi narodów wskazuje na gotowość powierzenia Lidze sprawy gwarancji bezpieczeństwa, jest to wskazówką, że Francja nie myśli już o jednostronnej gwarancji w formie swej przewagi militarnej ani o krepowaniu Anglii zobowiązaniami, które są sprzeczne z przyzwyczajeniami i z naturą Anglików.

Moralność w polityce — rzecz nowa i może od tej nowości zacznie się zmiana na lepsze w Europie.

Z tajemnic faszystowskiej czerezwyczajki

JAK USUWANO „ODSTĘPCÓW“

Rzymski dziennik „Popolo“ przynosi ciekawe szczegóły o organizacji faszystowskiej czerezwyczajki. Dziennik ten przypomina, że podczas ostatnich wyborów faszysta Forni wysunął własną listę faszystów-dysydentów, ponieważ potępiał stanowisko i działalność pewnych wysoko postawionych osób kompromitujących, według mniemania dysydentów faszystów. Z tych względów Forni został zaliczony do przeciwników rządu. Sekretarz generalny partji faszystowskiej, poseł Giunta, skierował do wszystkich związków faszystowskich okólnik, w którym polecał, aby bezwzględnie atakowano Forniego i jego zwolenników, gdyby chcieli przemawiać do ludu. Po upływie kilku dni odwiedził Forniego pewien adwokat i w imieniu wysoko postawionej osoby z rządu faszystowskiego poczynił mu daleko idące przyrzeczenia pod warunkiem, że cofnie swoją listę.

Po pewnym czasie Forni został zaproszony do prefekta w Padwie, który mu oświadczył, że ma polecenie bezwzględnego stłumienia ruchu dysydentów. Prefekt w imieniu Mussoliniego wezwał Forniego, aby wymienił mu nazwiska ludzi z otoczenia premiera, o których ma zamiar mówić. W odpowiedzi Forni wymienił nazwiska Cezara Rossi, szefa wydziału prasowego prezydium rady ministr. Luiggiego Freddi, szefa biura prasowego partji faszystów, Alda Funzi, podsekr. stanu i Giunty, sekret. gener. partji. Forni wyraził gotowość poparcia swych oskarżeń dokumentami i dodał, że jeśli Mussolini energicznie zabierze się do tej czwórki, poda dalsze nazwiska.

Tegosamego dnia prefekt zadepeszował do Rzymu odpowiedź Forniego, przyczem niewiadomo, czy bezpośrednio do Mussoliniego. Faktem jest, że jeszcze tego samego wieczoru Dumini, szef faszystowskiej czerezwyczajki, wyjechał z Rzymu do Medjołanu. Następnego dnia 30 opryszków, pod wodzą Duminiego i Volpiego napadło na posła Forniego na dworcu głównym w Medjołanie. Jedynie swej nadludzkiej siły fizycznej zawdzięcza napadnięty, że uszedł z życiem.

REWELACJE MISURIEGO

Wydalony z partji faszysta Misuri opowiada jednej z agencji prasowych o napadzie, którego padł ofiarą w maju, co następuje: „Miałem zamiar podać do publicznej wiadomości pewne skandaliczne afe-

ry, które miały miejsce w partji, jednak ze względu na szacunek dla Mussoliniego, zawiadomiłem go o swych zamiarach. Pośrednik, którego wydelegowałem, powrócił do mnie po rozmowie z premierem i zażądał, bym milczał i nie wykraczał przeciw rygorowi partji. Odpowiedziałem, że już do partji nie należę i że wobec tego już nie podlegam faszystowskiej dyscyplinie. Pośrednik jeszcze raz udał się do Mussoliniego i przyniósł mi następującą odpowiedź:

— Premier oświadczył, że każe ci zaaresztować, jeśli nie będziesz milczał!

— Proszę powiedzieć premierowi — odparłem — że między nim i mną istnieje konstytucja. Spełnię swój obowiązek posła.

Od tego dnia zaczęli mnie faszyci prześladować w samochodzie należącym do ministerstwa spraw wewnętrznych, a w przeddzień posiedzenia Izby, na którym miałem wygłosić wielką mowę, zostałem napadnięty i ciężko poraniony.

ARESztOWANIE SZEFA BIURA PRASOWEGO

Rzym (PAT). O aresztowaniu Rossiego donoszą, że stawił się on w więzieniu w towarzystwie swej krewnej, wdowy po Colonne i jej syna. Rossi oświadczył, że poszukiwania dokonane wśród jego przyjaciół zmusiły go do stawiania się dobrowolnie, by oszczędzić przyjaciołom nieprzyjemności. Rossi przesłuchany natychmiast po aresztowaniu nie chciał powiedzieć, gdzie był w ostatnich dniach, a to ze względu na swych przyjaciół.

ZAPOWIEDZ MANIFESTU KRÓLA

Rzym (PAT). Dzienniki donoszą, że król wznowił dawny zwyczaj zniesiony przez Zanardello, a mianowicie na odpowiedź senatu i Izby na mowę tronową zamierza odpowiedzieć manifestem, w którym wskaże na potrzebę jedności oraz odłożenie wszelkich interesów specjalnych i poświęcenia wszystkich sił powrotowi do życia normalnego.

POSZUKIWANIE ZWŁOK

Rzym (PAT). Hydroplany wysłane zostały nad jezioro Vico. Sądzą, że będą one mogły poczynić obserwacje dna jeziora.

— 000 —

Robotnicy! Spieszcie z pomocą ofiarom 6 listopada!

Metody walki reakcjonistów krakowskich z oświatą i szkolnictwem

W jednym z ostatnich numerów „Głosu Narodu“ pojawił się artykuł, w którym autor, znający doskonale stosunki Rady szkolnej miejskiej, napada na inspektora szkół krakowskich dr. Janika, zarzucając mu, że „usiłuje zmienić dotychczasowy kierunek chrześcijańsko-narodowy szkół krakowskich“ itd. Napaści takie i kalumnie są w Polsce na porządku dziennym; przedmiotem ich są z reguły ludzie wysokiej wartości i uczciwości, bezinteresowni w swoim działaniu, dążący do realizowania swoich ideałów, ludzie, których w Polsce niezmiernie mało. Są to ludzie postępu, idealści i marzyciele, pragnący, by Polska kroczyła po drodze kultury razem z państwami zachodnio-europejskimi. Ludzie ci nie reagują zwykle na te napaści i z wielu powodów: z pogardy dla oszczerców, z przyczyn, że czasu i nerwów szkoda a także, że u nas oszczercy są bezkarni. Znany adwokat krakowski i poseł powiedział jednemu z takich napadniętych, który prosił go o oddanie sprawy sądowi: „Czyś pan co dopiero wrócił ze Szwajcarii? Jeśli panu nie żal czasu, nerwów i pieniędzy, to sprawę wniosę, ale oszczercę uwolnię. Ja sam pozostawiam bez odpowiedzi, częste, jak panu wiadomo, na mnie napaści.“ „A więc jesteśmy bezbronni?“ „Tak! pozostaje tylko reagowanie czynne, jeśli kto jest jego zwolennikiem“.

I teraz, jeśli zabieramy głos, to tylko w celu wyświeślenia, chcąc zapobiec bałamuceniu opinii publicznej.

Nie wiele dni upłynęło od konferencji nauczycielstwa krakowskiego, w czasie której nauczycielstwo w całej swojej masie dało wyraz swojego solidaryzowania się najzupełniejszego z przemówieniem dra Janika, w którym wyłuszczył swoje poglądy na szkołę i wychowanie. I to nie tylko nauczycielstwo związkowe, ale także „chrześcijańsko-narodowe“. Do jakiego stopnia p. Janik stoi na stanowisku zupełnej bezstronności, było dowodem przeprowadzenie wyboru delegatów do Rady szkolnej miejs., którego legalności żaden członek związku chrześc.-narodowego nie może nic zarzucić. Po odbytej konferencji wszak najserdeczniej podziękowała p. Janikowi jedna z najstarszych krakowskich dyrektorek, prezesowa stow. chrześc.-narodowego w Krakowie p. Pogonowska, którą wzruszyło zwłaszcza końcowe przemówienie dra Janika, nacechowane duchem najczystszej chrystianizmu.

Dr. Janik, jako przedstawiciel nowoczesnej pedagogiki, chce właśnie, by szkoła powszechna, to jest wychowanie było wolne od wpływu wszelkich ubocznych celów i to nie tylko polityczno-społecznych. Jako czynnik kierujący bezpośrednio szkołami krakowskimi, jest w pierwszym rzędzie za te szkoły odpowiedzialny, a jako inspektor, bezpośrednio wglądający w pracę nauczycielstwa, najlepiej może ocenić jego wartość. Ohydne jest, by względy osobiste, prywatne porachunki, chęć zemsty i protekcja odgrywały rolę w nominacji. Niektórzy członkowie Rady szk. miejskiej kierujący się takimi motywami nie są godni swoich mandatów. Tylko wartość pedagogiczna i wzgląd na dobro szkoły, za którą odpowiedzialność ciąży nie na członkach Rady szk. m., ale na inspektorze, mogą tu decydować.

Któż to najbardziej zwalcza p. Janika? Pan Antoni Mikulski, znający doskonale stosunki w Radzie szkolnej miejsk. jako jej członek. Ale p. Mikulskiemu nie o żadne idee, choćby chrześcijańsko-narodowe idzie. Nie jest bowiem ani chrześcijański ani narodowy, nie jest on nawet klerykalny, ale tylko karierowiczowski.

Jeśli obojętną jest rzeczą ze względów pedagogicznych, do jakiego stronnictwa politycznego należy wychowawca i jaką nawet wyznaje religię, to nie obojętną jest zgoła: 1) jego wykształcenie pedagogiczne; 2) czy posiada charakter moralny i postępowaniem swoim jest w zgodzie z zasadami etyki. Nie można wymagać, by każdy nauczyciel był apostołem, by traktował swoje powołanie jak je powinien traktować kapłan, ale te dwa warunki muszą być urzeczywistnione w osobie wychowawcy, tem bardziej zaś wychowawcy nauczycielstwa. W przeciwnym razie wychowanie staje się parodią, zachodzi wtedy *contradictio in adjecto*, sprzeczność sama w sobie. Autor artykułu zaleca Kuratorjum krak., by zajęło się przeszłością dra Janika i prof. Kota. My wzajemnie rozpatrzymy nieco przeszłość p. Mikulskiego, znanego agitatora endeckiego w Białej, który najbardziej się przeciwstawia p. Janikowi, identycznie z autorem owego artykułu.

Przypomnimy przedewszystkiem, co już „Głos nauczycielski“ pisał w r. 1919 (wrzesień) o p. Mi-

kulskim w artykule „Nowe obsady — stare metody“. Cytujemy ten artykuł w całości:

„Pospiesznie, przed swym ostatecznym zmierzchem starają się dotychczasowi sternicy szkolnictwa w Małopolsce obsadzić ważne posterunki w szkolnictwie jednostkami „z ich ducha“ poczętemi. Dotyczy to stanowisk inspektorskich jakoteż wyższych miejsc w hierarchji szkolnej. Dowiadujemy się oto, że wizytatorem został p. Mikulski, dotychczasowy dyrektor seminarjum naucz. w Białej. — P. M. znany jest dobrze nauczycielstwu ludowemu, z którego wyszedł, lecz niestety, ze stron nie najlepszych. Człowiek o małych zdolnościach, uniejący myślę jedynie szablonami, pozbawiony wszelkiej inicjatywy, zdołał ciężką pracą i wytrwałością zdać egzamina. Próbował też pracy autorskiej, umieszczając mniejsze i większe artykuły w rządowych pismach pedagogicznych — artykuły, które, o ile były kompilacją, nadawały się jeszcze do czytania; oryginalne bowiem pomysły, „autora“ stawały się zwykle przedmiotem humorystyki w sferach nauczycielskich lub bywały należycie wychłostane przez prasę nauczycielską. — Bowiem trudno nazwać pracą naukową streszczenie „dzieła“ hofrata Zaleskiego pt. „Wiadomości z dziejów austriackich“, wydane przez p. M. jako peretitorium dla utrwalenia przesławnych dziejów Habsburgów we wdzięcznej pamięci młodzieży polskiej... A teraz przypatrzmy się człowiekowi...

Znaną jest powszechnie jego już nie dwu ale wielolicowość. Umiał on radykalizować z radykałami i wymyślać na klerykałów dnia jednego, ba, nawet gorszyć się tymi nauczycielami, którzy spełniają praktyki religijne w celach utylitarnych, na drugi zaś dzień demonstrować z książką do nabożeństwa swoją pobożność wobec władzy.

Typowy galicyjski karierowicz, człowiek sprytny, lawirujący między stronnictwami politycznymi b. Galicji umiejętnie i przezornie bacząc, które też weźmie górę i za którym się oświadczyć, by się nie skompromitować. Przez pewien czas chce uchodzić za klerykała i konserwatyotę, skarży się, że kol. K. psuje mu opinię, nazywając go demokratą, gniewa się srodze, widząc swoje nazwisko umieszczone między nauczycielami, popierającemi listę demokratyczną. Gdy ta zwyciężyła p. M. z bohaterską odwagą staje się demokratą (pol. stron. demokr.), a równocześnie potrafi być działaczem i mężem zaufania narodowej demokracji. Potrafi zyskać zaufanie tego, który szczepił ducha austriackiego i kult dla dynastji habsburskiej w szkołach naszych i... być równocześnie działaczem kresowym. Prześlizguje się zawsze między granitami i skałami zasad i przekonani po linii najmniejszego cporu, w myśl wytkniętego planu... osiągnięcia kariery. Kiedyś, jako nauczyciel przy organizowaniu Związku, był przez momentem członkiem organizacji, a nawet Zarządu Naczelnego, opuścił jednak rychło niebezpieczną dla kariery drogę i popierał mile u władz galicyjskich widziane Pol. Towarz. Ped. Człek o ciasnym horyzoncie, nie „splamiony“ żadną wartościową pracą naukową ni pedagogiczną, akuratnie się nadał wkrótce mającym ustąpić złośliwcom z Rady Sz. Kr.“

P. Mikulski krótko sprawował urząd zastępcy wizytatora; opuścił go, gdyż mu nie był potrzebny. Pełniąc zastępczo funkcję wizytatora, przeprowadził p. Mikulski usunięcie ze stanowiska dyrektora seminar. naucz. w Krakowie ks. prałata Bielenina, nie z żadnych, broń Boże, względów ideowych, ale by zająć stanowisko po nim i bardzo wygodne mieszkanie. Usunięcie to odbyło się w sposób brutalny i bezwzględny, jakkolwiek ks. Bielenin był 30 lat na tem stanowisku. Dla zachowania pozorów usuwa także drugiego dyrektora seminarjum, i choć ci dwaj ludzie idejowo i jako pedagogowie nie przedstawiają zgoła niższych, czy też innych wartości aniżeli p. Mikulski. Ks. Bielenin zaś o tyle stoi wyżej, że jestto człowiek szczery i z przekonania uprawiał swój kierunek pedagogiczny. Zaś filantropijnemi działaniem, jakie rozciągał ks. Bielenin nad ubogą młodzieżą, nie może się poszczycić p. Mikulski. Chęcią zamaskowania się zupełnego była zatem, jak na ironję urządzona przez p. Mikul. uroczystość pożegnania dla ks. Bielenina, w której tenże w swojej prostoduszności przyjął uczestnictwo, później dopiero zorientowawszy się w grze p. Mikulskiego.

Myliłby się, kto by sądził, że p. Mikulski zadowolony jest już tem stanowiskiem, zdobytem w tak szlachetny sposób. Pan ten sięga wyżej; oto zdobywszy przy pomocy swoich zwolenników endeckich godność prezesa krakowskiego Koła T. N. S. W., stara się od czasu do czasu puszczać balon

próbny, że na stanowisku kuratora krakowskiego nastąpi lada dzień przesilenie. Nauczycielstwo szkół średnich nie bardzo zdaje sobie sprawę z tych „wzniosłych celów“ swego obecnego prezesa, polującego na wszystkie strony, celem zdobycia popularności i wśród nauczycielstwa szkół powszechnych i średnich.

Takimi to metodami zmierzają endeccy karierowicze do opanowania wszystkich ważniejszych posterunków w szkolnictwie. Można sobie wyobrazić, jakie to wówczas charaktery wykuwać będzie szkoła i wśród nauczycielstwa i wśród młodzieży w tym raju endeckim! Bądźmy jednak optymistami; niezawodnie i w Polsce, jak na Zachodzie nastąpi wkrótce oczyszczenie atmosfery, zatrutej miazmatami różnych „działaczy“ i karierowiczów endeckich.

Krakowska Spółka Tramwajowa

Z dniem 1 lipca 1924 wchodzi w życie następująca

NOWA TARYFA TRAMWAJOWA

1. Bilet jednorazowej jazdy dla dorosłych łącznie z podatkiem gminnym 20 gr.
2. Bilet jednorazowej jazdy dla robotników, urzędników państw, oficerów (na legitymacje wojsk.) i żołnierzy (bez legitymacji) wraz z podatkiem gminnym 12 gr.
3. Dla dzieci poniżej lat 10 ciu i młodzieży szkolnej 6 gr.
4. Należność za przewiezienie pakunku 20 gr.
5. Karta abonamentowa miesięczna 15 Zł. W przedwstępnej sprzedaży wydawane będą bilety normalne dla dorosłych w bloczkach po 50 sztuk z opustem 10 proc., t. j. w cenie po 9 Zł. za bloczek.

Posiadacze bloczków zakupionych przed ogłoszeniem niniejszej taryfy winni w myśl § 3 regulaminu jazdy dopłacić różnicę ceny kupna za nieużyte jeszcze bilety.

Wymieniona wyżej dopłata musi być uskutecznią w Dyrekcji Tramwaju do dnia 30 czerwca 1924 włącznie — za złożeniem odnośnych biletów, które będą odpowiednio przestemplowane.

Wszyscy posiadacze bloczków winni je w powyższym terminie przedłożyć do przestemplowania na ważne.

W niedzielę 29 bm. będzie Biuro Tramwajowe zamknięte.

Posiadacze bloczków, którzyby dopłaty nie chcieli uiścić, mogą do dnia 30 czerwca 1924 r. włącznie otrzymać zwrot pieniędzy za bilety nieużyte, a to pod rygorem utraty prawa żądania zwrotu zapłaconych kwot tudzież prawa do uiszczenia dopłaty.

Kraków, dnia 23 czerwca 1924.

979

DYREKCJA TRAMWAJU.

Państwowo uznana Salezjańska szkoła
Rzemiosł w Oświęcimiu

urządza dnia 29 b. m. z okazji zakończenia roku
szkolnego

wystawę prac

uczniów z działy stolarskiego, ślusarskiego i krawieckiego, na którą dyrekcja zaprasza wszystkich
zwolenników rzemiosła. 974

Panna do ekspedycji potrzebna zaraz.

Wiadomość: Administracja „Naprzodu“,
Kraków, Dunajewskiego 5.

Endecki profesor literatury polskiej

Sławny recenzent teatralny „Gońca krakowskiego”, autor pamiętnej „źródłowej” krytyki o „Śnie nocy letniej”, po tej kompromitacji zламаł na jakiś czas swe pióro krytyczne. Widocznie jednak tych kilkudziesięciu czytelników i abonentów endeckiego piśmka odczuwało zbyt boleśnie tę stratę, bo od pewnego czasu zaczęły się tam znowu pojawiać pełne głębokiej erudycji i subtelności znawstwa sprawozdania, podpisane nazwiskiem Ludwika Skoczylasa. W jednym z nich zdarzył się znakomitemu pogromcy podkasanej muzy Szekspirowskiej tak niebotyczny lapsus, że zasługuje on na uwiecznienie nie tylko wśród czytelników „Gońca”. Pisząc o kreacji Mieczysława Frenkla w „Wielkim człowieku do małych interesów”, konkluduje p. Skoczylas:

„Wiersz Fredry mówiony przez Frenkla bez jakiegokolwiek siekania i wybijania rymów, czy średniówek, a jednak nie pozbawiony potrzebnej intonacji, posiada cały czar wiersza i poezji. Nie jest to na prozę przerobiony wiersz, jak wielu z dzisiejszych aktorów to czynić usiłuje — ale istotny, jednolity wiersz, oparty o dwie zasadnicze podstawy: o rytm i harmonję. Tak deklamowanego wiersza Fredry w Krakowie dawno nie słyszałem. Ale bo też jest w tem mówieniu wiersza przez Frenkla — cała kultura”.

Te uwagi byłyby nadzwyczajnie trafne i pouczające, gdyby pech, prześladowający p. Skoczylasa, nie był zrzędził, że rola Jenialkiewicza, która mu dała do nich asumpt, pisana jest, jak cała ta komedia Fredry... — nie wierszem — lecz prozą. Ze p. Frenkel nie wybijał rymów i nie siekał średniówek, trudno mu się dziwić, skoro ich w roli nie miał,

ale że krytyk, ferujący wyroki i pouczający aktorów, nie tylko z gimnazjum nie wyniósł wiadomości, w jakiej formie pisany jest „Wielki człowiek”, ale nawet słuchając przedstawienia nie potrafił wyczuć różnicy między wierszem a prozą, — to już szczyt ignorancji, nie dozwolony nawet na łamach endeckiego brukowca.

P. Skoczylas wspomina w tem sprawozdaniu o swoim nauczaniu w szkole dramatycznej; wiadomo też, że jest profesorem polskiego w gimnazjum. Powinszować tym uczniom!!

Ruch kolejarski

KRAKOW. W dniu 18 czerwca odbył się w Krakowie w lokalu ZZK. doroczny Okręgowy Zjazd delegatów Sekcji Konduktorów ZZK. W Zjeździe brali udział delegaci: z Krakowa, Podgórze, Bielska, Dziedzic, Oświęcimia, Szczakowej, Nowego Sącza, Jasła, Suchy i Tarnowa. Wszystkie Sekcje Okręgu na Zjeździe były reprezentowane. Poza tem na Zjeździe reprezentowali Z. Gł. i CSK. ZZK. kol. Bator, zaś Zarząd Okr. kol. Chudzik. Zjazd powitali kol. Bator i Chudzik.

Po sprawozdaniu kol. Urbańskiego imieniem ustępującego Zarządu S. Okr. i sprawozdaniu CSK. kol. Batora, wywiązała się dyskusja, w której niemal wszyscy delegaci przemawiali, podnosząc całokształt spraw konduktorskich. Szczególniej wiele zainteresowania i troski, objawili delegaci przy sprawach organizacyjnych. Owocem rzeczowej dyskusji było uchwalenie następujących wniosków:

1) Zjazd delegatów sekcji konduktorów ZZK. w Krakowie stwierdza, że S. Okr. Kon. w Krakowie jakoteż inne organa ZZK. wywiązały się z przejętych na się obowiązków i poczyniły wszelkie kroki i starania zdążające do załatwienia postulatów konduktorskich, tym samym delegaci udzielają całom związkowym pełne votum ufności.

2) Domagają się od miarodajnych czynników rządowych załatwienia postulatów konduktorskich, jakoto, odpowiedniego zaszeregowania, określenia ubrań służbowych, policzenia do wysługi lat za rok półtora, zamianowania przejściowych hamulczych stałymi pracownikami z odpowiednim uposażeniem.

3) Świadomi, że ostateczne wywalczenie postulatów konduktorskich zależne jest od solidarności i odpowiedniego zorganizowania tychże, wzywają ogół konduktorów do zrzeszenia się w jedynych szeregach walczącego obozu to jest ZZK.

4) Widzą potrzebę prowadzenia wyteżonej pracy przez organa Związku celem należytego zorganizowania konduktorów w całej Polsce.

5) Wzywają nowo wybraną S. Okr. jakoteż Centr. do bacznego pilnowania i starania się,

by postulaty konduktorów już przedłożone M. K. Z. były rychło załatwione.

Poza tymi wnioskami zapadło wiele innych uchwał dotyczących spraw miejscowych, które przekazano nowo wybranej Sekcji do załatwienia. Po wyczerpaniu spraw obejmujących porządek dzienny, w serdecznym i koleżeńskim nastroju zakończono Zjazd. Zaznaczyć należy, iż Zjazd stał na wysokości zadania, co ujawniło się w rzeczowej dyskusji i jasnym rozumowaniu. Należałoby życzyć, aby wszystkie inne zjazdy w podobnej atmosferze się odbywały, a byłaby gwarancją, że praca uświadamiająca i organizacyjna wyda piękne owoce.

PRZEMYSŁ. Dnia 17 bm. odbyło się ogólne zgromadzenie pracowników kolejowych przy bardzo licznym udziale w sali Domu Robotn. w sprawie okólnika dyrekcyj we Lwowie L. 2430-6/l. z dnia 11 czerwca w sprawie ustalenia czasu wysługi emerytalnej pracowników w czynnej służbie. Przewodniczył kol. Czastka, referował kol. Vogel. Po ożywionej dyskusji, w której brali udział kol. Klisko, Madej, Gadziński, Zwolak, Koza, Trojner, Tokarz, Schölzel, Friedman, Stręk i Nowoświat uchwalono następującą rezolucję: Pracownicy zgromadzeni w dniu 17 czerwca patrzą z nieufnością na zarządzenie dyrekcyj kolei państw. co do zrzczenia się zdobytych praw i oddania dokumentów władzom administracyjnym a to tem więcej, że sejm dotychczas jeszcze nie uchwalił pragmatyki służbowej, która by pracownikom kolejowym zagwarantowała prawa i określiła obowiązki. Ponadto oświadczają, że jako zorganizowani pracownicy w Z. Z. K. oddają sprawę tą Wydziałowi Wykonawczemu Z. Z. K. do rozpatrzenia i nie będą na własną rękę podpisywać deklaracji co do zrzczenia się nabytych praw, przed daniem wskazówek przez Wydział Wykonawczy. Nadmieniamy jednak, że w razie gdyby się za okólnikiem tym krył podstęp krzywdzący pracowników kolejowych, to będą praw swoich bronili wszelkimi im do dyspozycji służącymi środkami, nie wyłączając strajku.

TRZEBINIA. W dniu 14 bm. odbyło się tu zgromadzenie pracowników kolejowych, członków ZZK. Po referacie członka zarządu i dyskusji uchwalono jednomyślnie rezolucję, domagającą się zrealizowania postulatów pracowników kolejowych, które zostały przedłożone ministerstwu kolei żelaznych przez Wydział Wykonawczy ZZK. Przyjęto wniosek, wyrażający kierowniczym ciałom związkowym votum zaufania i podziękowanie za dotychczasową pracę około dobra pracowników kolejowych oraz gotowość walki o prawa wolnościowe, o demokrację.

ROZPOWSZECHNIJCIE „NAPRZÓD”!

IGNACY CYPRES
KRAKOW, UL. SZEWSKA L. 13/6

wysyła zegarek płaski Enigma 15 zł.,
budzik 10 zł. Cennik ilustrowany
zegarów muzycznych 30 groszy.

NA RATY!

Ubrania męskie i dziecięce, spodnie, raglany jakoteż płaszcze damskie poleca najtaniej 935

EMMER 16
GERTRUDY

Wejście przez słoń! Wejście przez słoń!

Tomasz Bobula unieważnia skradzione papiery wojskowe, wydane przez PKU. Kraków.

Dnia 15 czerwca 1924 zgubiono papiery wojskowe na nazwisko Jan Bričko, wydane przez PKU. w Krakowie, które unieważniam.

Pani, panowie, emeryci, wdowy, nauczyciele (ki) i t. d. mogą dobrze zarobić przez objęcie zastępstwa „Nowość”. Zgłoszenia przyjmuje Józef Volkamann, Nowy Sącz, Skrytka pocztowa. Załączyć znaczki na odpowiedź. 978

Kupię składane łóżko stare, z materacem. Wiadomość: Karmelicka 7, (w sklepie).

Tomany, kanapy pluszowe, łóżka ogrodowe, leżaki poleca tanio tapicer, ulica Szpitalna 24.

Prosimy oglądać bez obowiązku kupna!

NOWO OTWARTY i bogato zaopatrzonej skład fabryczny wyrobów metalowych, żelaznych i naczyń kuchennych

ADOLF SATTLER i SKA

Kraków, ul. Gertrudy 24, naprzeciw hotelu Royal

Tel. 4162 poleca Tel. 4162

kompletne wyprawy kuchenne, nakrycia stołowe (alpaka), wyroby galanteryjne, metalowe i blacharskie własnej fabrykacji
Towar pierwszorzędny!

Wielki obrót, mały zysk!

832

Na raty! Na raty!

Nadeszły w wielkim wyborze markizaty kolorowe, firanki i kapy na łóżka, w Ciep Maroalno, Waterpwof, Płaszcze impregnowane, sukienki jedwabne, płótna w największym wyborze jak: Obrusy, ręczniki, bielizna męska i damska. Raglany, płaszcze damskie, spodniczki do bluzek. Materjały na kostjummy i ubrania męskie. Swetry i bieliznę trykotową.

Grünbaum i Rotner
Kraków, Wielopole L. 15.

Parter na lewo

968

25% taniej wykonywa

ZAKŁAD KRAWIECTWA
DAMSKIEGO I MĘSKIEGO

J. GAJDA

KRAKOW, DEBNIKI RYNEK 9.

Stale na składzie wielki wybór materiałów

Na sezon kąpielowy i do podróży poleca

płaszcze impregnowane kostjummy — suknie — bluzki, kamizelki w jedwablu, etaminie i wełnie

ostatnie nowości wiedeńskie

Firma

AU BONHEUR DES DAMES

WILHELM VOGLER, Kraków, ulica Florjańska L. 10. — Telefon 34-67.